

Oj, Rusíni, Rusíni ...

Všetci vieme, že v okrese Humenné má značné zastúpenie i rusínska, i ukrajinská národnosť. Žiaľ, občanov s touto národnosťou stále ubúda, a ak to tak pôjde ďalej, v budúcnosti je viac než isté, že rusínčina zanikne.

Prečo je to tak? Hanbia sa rodičia – Rusíni rozprávať so svojimi deťmi “po rusnacky”? „Báli sme sa, že by sa nenaučilo dobre po slovensky, “ – aj takéto názory som už počula. Avšak nie je to pravda. Veď malé dieťa je veľmi učenlivé a prispôsobivé. Je dokázané, že dieťa, ktoré rozpráva i dialektom, má väčší cit na učenie sa ďalších cudzích jazykov. Mnoho mladých dospelých, ktorí majú rodičov Rusínov, by teraz aj rozprávalo po rusínsky, no rodičia ich k tomu v detstve neviedli. „Ale rozumieme všetko,“ povedia smutne.

Je to naozaj smutné, koľko Rusínov sa hanbí za svoju národnosť a svoju rodnú reč. A pritom známe osobnosti, ako sú napr. herec Michal Hudák či spevák Marián Čekovský, nemajú problém v priamom prenose celému Slovensku dať najavo, že sú Rusíni a sú na to skutočne hrdí. Nehovoriac o tom, že majú lásku k svojmu pôvodu, i keď už roky sú preč z rodného domu. My žijeme tu, na východe, a našu rodnú reč zatracujeme?

Vezmime si napríklad občanov maďarskej národnosti. Nemohli by sme si my, Rusíni, zobrat' čo i len štipku z ich hrdosti? Tí sa o svoju národnosť báť nemusia, veď existuje i štát Maďarsko, ale predovšetkým hrdlo sa hlásia k svojej národnosti a podporujú národnostné školstvo. A čo my, Rusíni?! My nemáme štát, teda ak po rusínsky nenaučíme svoje deti, tento jazyk zanikne. Nebola by to škoda? Aké smutné, veď všetci vedia, že “rusnacke spivanočky” sú tie najkrajšie. Len aby ich o 20 rokov mal kto spievať.

I v súčasnosti existujú súbory či jednotlivci, ktorí prezentujú na verejnosti rusínsku kultúru a tvrdia o sebe, akí sú len veľkí Rusíni. To je síce pekné, ale ja sa pýtam, koľko z ich detí rozpráva po rusínsky, koľko z ich detí navštevovalo alebo navštevuje jedinú rusínsku – ukrajinskú ZŠ v Humennom, ktorej, mimochodom, pre klesajúci počet žiakov reálne hrozí zánik.

Pozrime sa pravde priamo do očí. Len ten si môže s čistým svedomím povedať, že „jem Rusnak, Rusyn - som Rusín,“ kto svoju rodnú reč, to najvzácnejšie bohatstvo, odovzdá svojim deťom či vnukom.

Chcem týmto vyzvať všetkých Rusínov v Humennom i okolí: „Nedopusťte, aby naša krásna rusínčina zanikla! Prihláste svoje dieťa do rusínskej školy, aby vedelo po rusínsky nielen slovom, ale i písmom!“

Aj ja som absolventkou rusínskej ZŠ v Humennom, bez problémov hovorím od detstva aj po slovensky, som učiteľka a 80 % mojich spolužiakov z tejto ZŠ sú vysokoškolsky vzdelaní ľudia, ktorí veľmi radi spomínajú na krásne časy prežité na tejto výnimočnej škole. Mnohí ďalší absolventi sú profesori, docenti, doktori, diplomati a doteraz tvrdia, že táto škola im dala viac ako ostatné, dala im kultúru a vyzdadovala v nich vzťah k národným hodnotám.

Aj keď som si ja vzala za muža Slováka (predsa len láska nerozlišuje ľudí podľa národnosti), náš takmer dvojročný syn oslovuje svojho dedka “dido” a ja s nim rozprávam po rusínsky, pretože chcem, aby aj on ovládal reč svojich predkov, a verím, že bude na to v budúcnosti hrdý.

Chcem poprosiť všetkých Rusínov, nech sa zamyslia, ako sa oni podieľajú na tom, aby naša rusínčina nezanikla, a nech sa nehanbia šíriť ju ďalej prostredníctvom svojich detí. Prajem vám všetko dobré a nech je nás – Rusínov - stále viac a viac a nie **“šytky sme Rusnaci, lem dakotry o tym ši neznajut”** ale nech platí: **„To, že sme Rusnaci, naj šytky o tym znajut!”**